

Mise Szent Josemaría tiszteletére

Június 26-án ünnepli a világegyház Szent Josemaría emléknapját. Ezen a napon azokban az országokban, amelyekben az Opus Dei jelen van, ünnepélyes szentmisével emlékeznek meg az Alapítóról. Magyarországon az idei szentmisét Erdő Péter bíboros, prímás, érsek celebrálta június 25-én a Belvárosi Szent Anna templomban. A bíboros úr a szentbeszédben a hit és a tudomány, a hit és a felsőoktatás kapcsolatáról beszélt.

2007.06.26.

A bíboros úr szentbeszéde:

"Kedves paptestvéreim! Krisztusban
kedves testvérek!

Amikor Szent Josemariára
emlékezünk, akkor olyan szentet
állítunk magunk elé példaképként és
olyan szentnek a közbenjárását
kérjük, akinek a munkássága az
egyetemi világból indult el. Az
egyetemi világból egy olyan
Spanyolországban, ahol a keresztény
hagyományok és a szekularizáció
már nagyon nagy energiával és nagy
szenvedéllyel feszült egymásnak. Egy
olyan Spanyolországban, amely nem
sokkal később meglátta a
polgárháború borzalmait is. Egy
olyan országban, amelyben a kultúra
és a tudomány világából kezdett
kiveszni a keresztény hitnek a

motívuma. Azt hiszem, hogy ezek azok a körülmények, amelyek az ő személyét, üzenetét és munkásságát ma különösen is aktuálissá teszik.

Amit valamikor olyan kezdeti hevességgel kérdőjeleztek meg a hagyományosan katolikus Spanyolországban, az ma egész Európában — ha tetszik, a nyugati kultúra egész területén — bizony nagyon kemény kérdéssé vált. A hit és a tudomány, a hit és a felsőoktatás viszonyáról van szó. És ebben az összefüggésben nagyon fontos, hogy a hívő ember megtalálja a saját helyét.

Az számunkra nem elfogadható, hogy választani kelljen az emberi tudomány és a hit között. Nem elfogadható, bár sokan mondták az utóbbi 250 év során, hogy a felvilágosult értelem, az emberi szellem majd meghaladja a hitnek az előítéleteit és babonáit. És aztán

láttuk, hogy a felvilágosult emberi értelem, amely megtagadta az Istent, az megtagadta az embert is és borzalmas dolgokat követett el a történelem során, különösen a véres XX. században. És ma, amikor Európának a szellemi gyökereiről, az európai népek életének alapjairól van szó, akkor megint egyszer fölmerül a hit és a kultúra, a hit és a tudomány viszonya. De most ez a kérdés nem elvont és elméleti, hanem ettől a kérdéstől, úgy tűnik, hogy a társadalmainknak a túlélése függ. Miért is? Azért, mert sokan úgy képzelik — szélsőséges jogpozitivisták módon —, hogy amit az ember valamilyen szisztéma szerint kiválasztott, valamilyen jogi szabályok szerint kiválasztott testületek kényük-kedvük szerint gondolnak vagy jónak tartanak, azt törvénybe foglalhatják, és utána ezt kell majd követnie a társadalomnak. Ha pedig úgy látják egy év múlva vagy öt év múlva, hogy valami

egészen mást írnak elő, akkor abba az irányba fordítják az egész közösség életének a kerekét. Na most, igen ám... csak azt felejtik el sokszor, hogy nem lehet minden állampolgár mögé rendőrt állítani. Vagyis nem lehet a pusztán külső kényszerrel a jogszabályoknak érvényt szerezni. Vagyis nem elegendő az, hogy az emberi közösség életét megfelelő formában kialakított szabályok rendezzék. Egyébként ugyanemmiatt nem elegendő az sem, hogy csupán kizárólag a demokrácia vagy csupán kizárólag a tolerancia elvére hivatkozunk — amelyek nagyon szép és értékes elvek és olyan vívmányai az emberiségnek, amit nem szabad elfelejteni, de amelyek önmagukban formaiak. És nem mindegy, hogy a többség tényszerűen mit akar, nem mindegy, hogy a törvényhozó a megfelelő formában milyen tartalmú szabályt ad ki, nem mindegy, hogy a társadalom milyen viselkedéseket tolerál, és mikor mondja azt, hogy

innentől a zéró tolerancia elve következik.

Tehát megtanulta az emberiség, hogy nem elegendő a pusztá forma és nem elegendő a pusztá fizikai kényszerrel behajtható szabályoknak az együttese ahhoz, hogy tovább éljen az emberiség. Manapság, amikor a környezetszennyezés lassanként már az életünk lehetőségeit kezdi felélni, akkor fölmerül a kérdés, hogy mitől fog ez megváltozni. Mitől fog a gazdaság, mitől fog a világ másképp viselkedni? Ki fog ennek érvényt szerezni? Úgy tűnik, mintha az emberiség egy társadalmi csapdába jutott volna — a szó klasszikus szociológiai értelmében. Igen, ismerjük a közlegelőeknek a régi példáját, hogy megvan, hogy a legelő hány állatot tud eltartani, de azért egy-egy gazda még egyet-egyet kiküld, igaz, hogy akkor mindegyik soványabb marad, de neki még egy kis haszna van belőle. Na most ez a

logika, ez azért egy ördögi kört eredményez. Ha mindenki pénzügyileg számolja az értékeset és az értéktelent, és mindenki arra kényszerül, hogy a versenyképesség érdekében a saját pénzügyi eredményességét fokozza, ezt hasonlítsa össze a másikkal, akkor olyan értékek maradnak ki a számításból, amelyek nélkül az emberiség nem tud tovább élni. Melyik vállalatnak az éves eredményében vagy a könyvelésében szerepel az, hogy a földkerekségnek a klímája hogyan alakult, vagy hogyan lehet ezt számszerű értéként egyáltalán kifejezni, vagy hogy az adott vidéknek a népegészségügye hogyan alakult. Hogy lehet ezt számszerűen az egyes cégek gazdálkodásában kifejezni? Vagy akkor esetleg lenne egy nagyobb közjó, aminek mégiscsak érvényt kell szerezni a közösségben? Mert ha igen, akkor nem mindegy a normáknak a tartalma. Akkor

elkezdjük vallatni a természetet a maga igazi törvényszerűségei iránt. És akkor aktuálissá válik az, amit XVI. Benedek pápa mondott el a híres aparecidai beszédében, hogy az objektív valóságról sincs teljes képünk, ha kirekesztjük belőle az Istent, mert az Isten nélkül szemlélt világ nem az objektív valóság.

Gondoljunk csak bele... Manapság Európában is újra és újra értékekről van szó, értékeket keresünk, és azt keressük, hogy mi a dolgoknak, mi a közösségeknek, mi a mi életünknek is az értelme. Na most, az érték és az értelem az nem tárgy, hanem valamilyen viszonyt fejez ki. Akár pénzben is mérjük valaminek az értékét, bár tudjuk, hogy ez nem fejez ki mindent erről a dologról. Az értelmét is úgy adjuk meg, hogy valami másra szolgál, valami másnak a szempontjából hasznos, például a körülöttünk levő javak az emberek élete szempontjából, a közösség, a

család, a nemzet élete szempontjából, az emberiség jövője vagy a világtörténelem szempontjából fontosak. Tehát viszonyítunk, amikor az értelmét és az értékét keressük a dolgoknak. Igen ám, de ha az egész világmindenség egyedül van a létben, akkor az egésznek nincs értelme és értéke, és akkor azon belül minden esetlegessé válik. Tehát a mindenség értelmét és értékét csak akkor tudjuk felfedezni, ha meglátjuk mögötte a teremtő Istent, aki a másik, akihez képest mi teremtmények vagyunk, akinek az akarata és a szeretete minket a létben megtart, és aki célt tűzött ki az egész világ, az emberiség és a mi létünk számára is. Tehát Isten felismerésének és elismerésének a fényében kapják meg a dolgok az értelmüket és az értéküket.

Most erre az igazságra ma már nemcsak a katolikus világ éhezik és szomjazik, hanem látjuk azt, hogy

például az ortodox keresztények körében milyen nagy az igény arra, hogy ezekről az alapvető társadalmi kérdésekről párbeszédet folytassunk és közös nézőpontokat alakítsunk ki. Sőt azt is látjuk, hogy Európa egy-egy részében még nem hívő politikusok is kezdik a történelmi egyházakat megbecsülni, mert azt mondják, hogy az ő üzenetük és az ő munkájuk valamiféle erkölcsi tartást ad a társadalomnak, és így a társadalom nem esik szét, nem kriminalizálódik, nem válik az ember rosszra hajló természetének és az emberi bűnözésnek az áldozatává. Drámai kort élünk, egyre inkább megfogalmazódik ez az igény, néha egészen látványosan is. Két héttel ezelőtt sem volt még, hogy Moszkvában láttam, amint 2,5 kilométeres sor állt a belvároson végig a tűző napon viszonylag jól öltözött és fiatal emberekből. És nem a Lenin Mauzóleumot akarták megnézni, hanem a Krisztosz

Szpaszityelja (Megváltó Krisztus) újra felépített székesegyházban Szent Lukács evangélista ereklyéjét akarták megcsókolni, amelyet az Athos hegyéről két napra kölcsönadtak Moszkvába.

Tehát érdekes időket élünk. És érdekes időknél a tanúja a múlt heti római kongresszus is. 2500 európai egyetemi professzor gyűlt össze Rómában, több mint 50 egyetemi rektor, a földrész minden országából — keletről, nyugatról egyaránt —, főleg katolikusok, de nem hívők is voltak ott. Összegyűlt egy sor miniszter, az olasz állam legfőbb vezetői, kezdve a köztársasági elnöktől, az Európai Unió összes illetékesei — tehát a kulturális, a belügyekkel és igazságüggyel foglalkozó biztos, az Európai Parlament elnöke —, az Európa Tanácsnak az illetékes vezetői. Tehát úgy tűnik, hogy Európában nemcsak a vallásos emberek, hanem mindenki

érdeklődik aziránt, hogy mit tud tenni az egyetem, mit tud tenni az emberi tudomány és oktatás, ha összetalálkozik a hittel. Mit tud tenni? El tud jutni egy megvilágosult szintre. És nemcsak arról van szó, hogy mi szívességet teszünk a tudósoknak vagy vigasztaljuk az útkereső emberiséget. Nekünk magunknak is elemi szükségünk van a legkülönbözőbb tudományokra, azoknak az eredményeire és a tudományokat művelő emberekre. Miért? Azért mert nekünk nemcsak elméletileg kell hirdetnünk Krisztus Evangéliumát, hanem a mai világban, a bonyolult gyakorlati élet körülményei között kell azt alkalmaznunk. És aki benne él ebben az életben, az tudja, hogy akár egy gazdasági kérdésben, akár egy energetikai, egy természettudományt érintő, egy bioetikai kérdésben milyen sok múlik a szakmai ismereteken. Hát hogyan lenne az elég, hogy szakismeretek nélkül

csupán az értéket hangsúlyozzuk. Ez is valami, de a konkrét cselekvéshez szükséges döntést vagy értékítéletet akkor tudjuk csak megtalálni, hogyha a kellően felkészült világi szakembereknek a tudását is segítségül hívjuk.

Tehát kölcsönösen szüksége van egymásra a hitnek és a tudásnak. És ez az, amiről Szent Josemaría annyiszor tanúságot tett, aki az egyetemi világban, az értelmiség világában a hitnek ezt a jelentőségét hirdette, és aki mintegy a II. Vatikáni Zsinat előfutáraként annyira hangsúlyozta, hogy a világi hívőknek milyen nagy a felelőssége és a küldetése az evilági dolgok rendjének az Evangélium szerint való alakításában.

A történelemnek a mostani drámai időszakában ezt egyre többen felismerik. És ez bennünket, papokat és püspököket egyfajta alázatosságra

is indít, és arra, hogy komolyan vegyük a hívő világi emberek, a különböző tudományágak képviselőinek válaszát. Ugyanakkor azt a küldetésünket is hangsúlyozza, hogy Krisztusnak az örömhírét elvigyük mindenhová, elvigyük a társadalom minden rétegébe, mert csak így érdemes élni, mert csak így tudjuk Isten segítségével megoldani közös gondjainkat ebben a kis hazában, Európában és az emberiség történetében egyaránt.

Ilyen gondolatokkal kérjük Szent Josemaría közbenjárását, és kérjük mindannyiunk számára, társadalmunk számára Isten áldását.

"